

Tema: Sprog – sprogrigtighed

Titel: DR det gode eksempel

(Kampen om sproget 3)

Fag: Dansk A

Vejledning

Målgruppe: Gym/Voksenudd.

Lærer

Fag

Dansk A

Titel

DR det gode eksempel (Del 3 af "Kampen om sproget")

DR2 d. 10/4 2011, 20 min.

DR udsender de første radioprogrammer i 1925, og aspirerende radioværter skal bestå en prøve i distingveret og tydelig dansk udtale, men også i kulturel borgerlig dannelse (fx: hvor mange symfonier skrev Beethoven?). Sprogforskeren Frans Gregersen påpeger, hvorledes kravet om at tale og tænke som det københavnske borgerskab er med til at fortrænge de dialekter og sociolekter, som ikke er "fine" nok til at blive brugt i radioen. Først sent i 1960'erne nedbrydes skellet mellem finkultur og massekultur, så det bliver legitimt at tale på en dagligdags måde i radio og fjernsyn. Alligevel taler fx tv-værten Line Gertsen i dag en slags standard-københavnsk i fjernsynet, skønt hun stammer fra Blokhus ved den jyske vestkyst. Hun føler selv, at hun har måttet vænne sig til at bruge københavnsk som arbejdsprog, men nyhedsdirektør i DR, Ulrik Haagerup, fremhæver, at der ikke er noget krav om en bestemt slags sociolekt eller dialekt, så længe tv-værtens sprog ikke "støjer" og vanskeliggør kommunikationen. Undertekster til tv-udsendelser skal skrives på grammatisk korrekt dansk, ellers klager seerne, men Dansk Sprognævn har lempet en del på reglerne for korrekt stavning siden 1985, hvor det vakte stor debat, at man nu kunne skrive både "mayonnaise" og "majonæse". Hverken Dansk Sprognævn eller DR ønsker i dag at være "sprogpoliti", men vil gerne foregå med gode eksempler på det danske sprogs kontinuerlige og dynamiske udvikling.

Faglige mål: (iflg. Læreplaner fra 2010)

Stx: at dokumentere indblik i sprogets funktion og variation, herunder dets samspil med kultur og samfund

Hhx: demonstrere indsigt i sprogets opbygning, brug og funktion, herunder kunne anvende grammatisk og stilistisk terminologi

Htx: give begrundede vurderinger af egen og andres mundtlige og skriftlige brug af sprog og virkemidler og formulere alternativer

Hf: demonstrere indblik i sprogets funktion og variation, herunder dets samspil med kultur og samfund

Kernestof

Stx: Kommunikationsanalyse.

Hhx: Sprog og kommunikation, sprog-, medie- og litteraturvidenskabelige begreber, redskaber og metoder.

Tema: Sprog – sprogrigtighed
 Titel: DR det gode eksempel
 (Kampen om sproget 3)

Fag: Dansk A
 Vejledning

Målgruppe: Gym/Voksenudd.
 Lærer

Htx: Det danske sprog og sproglig variation

Hf: Kommunikationsanalyse

Ideer til undervisningen

Brug tv-udsendelsen som optakt til en diskussion om f.eks. nedenstående emner. Man kan evt. opdele klassen i fem grupper, der diskuterer hver sin vinkel af udsendelsen.

1. "Det sproglige søndagstøj" blev taget på i DR før i tiden: her taltes ikke dialekt eller klassesprog. Radioen var medvirkende til afdialektisering af det danske samfund. Er dette en gavnlig udvikling?
2. Sproget i DR med public service-forpligtelse: Lad eleverne lytte til sproget fra 50erne og 60erne og sammenligne med det københavnske, der er normen i DR i dag. Skal DR opdrage danskerne sprogligt? Skal de tale "pænt" og stave rigtigt?
3. Sproget i medierne: Lad eleverne diskutere, om det er sådan, at sprog "støjer"? Bør medierne derfor tale et normativt sprog?
4. Stavning: I hvor høj grad skal den officielle retstavning ændres i takt med sprogets udvikling?
5. Giver man afkald på ens identitet, når man afgiver sin sprogtone?

Supplerende materialer

Se de andre tv-udsendelser i serien "Kampen om sproget":

- Dialekterne
- Dagligdagens mange sprog
- Magtens sprog
- Truslen fra engelsk